

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۶۰ دقیقه

سید بهروز پرتوی

نام آزمون: ادبیات دهم (تشریحی)

تاریخ آزمون:

۱) نقش ضمیرهای پیوسته را بنویسید.

«گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست این رستخیز عام که نامش محرم است»

۲) مفهوم عبارت‌های کنایی زیر را بنویسید.

الف) راه دست نبودن:

ب) به تنگ آمدن:

پ) تنگ‌بستن کمر بند:

ت) کار از کار گذاشتن:

۳) بیت زیر، با کدام قسمت از سروده حافظ، ارتباط مفهومی دارد؟

«تا نگردي آشنا، زين پرده رمزي نشنوي گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش»

«حافظ»

۴) با توجه به متن درس، حافظ، شرط وفاداری معشوق را در چه می‌داند؟

۵) در میان گروه کلمات زیر غلط‌های املايي را بيابيد و آنها را اصلاح کنید. (۴ مورد وجود دارد)

فتوحات رزمندگان - بدر و هنین - فضای نفوس - تلافی شکست - تلاقی خطوط - اقوام و اقربا - جلیغ‌های نجات - صف طویل - قنای خالق - غرب و نزدیکی

۶) در میان ترکیب‌های زیر اضافه‌های تشبیهی را پیدا کنید، سپس آنها را به تشبیهات کامل ۴ رکنی تبدیل کنید.

«کشور ایران - بیشه عشق - ذات خبیث - جام عافیت - ضمیر سازندگان - درخت دانش - بال رحمت - صدف امانت - درخت تناور - چراغ فروزان»

۷) از هر بیت، آرایه ادبی خواسته شده را پیدا کنید.

الف) گل از شوق تو خندان در بهار است از آتش رنگ‌های بی‌شمار است

تشخیص:

ب) گه به دهان بر زده چون کف چون صدف گاه چو تیری که رود بر هدف

تشبیه:

۸) هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید. (یک واژه در ستون «ب» اضافی است.)

الف	ب
○ کید	○ مسلط
○ جبار	○ اندوه
○ محنت	○ پیوستگی
○ وصلت	○ بزرگی
○ جمال	○ زیبایی
○ بیم	○ ترس
	○ حيله

۹) کاربرد معنایی پسوند «ک» در واژه‌های زیر چیست؟

پیامک / میدانک

۱۰ در هر عبارت، دو غلط املائی وجود دارد؛ آنها را پیدا و اصلاح کنید.

الف) رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا، حق شناس باش؛ خاسه غرابت خویش را. (.....) / (.....)

ب) با عینک دوربیطی و دسته مفتولی و شیشه‌های کلفت ذنگاری، درست و حسابی نمی‌دید و ملتفت نمی‌شد. (.....) / (.....)

پ) بر حریر مقلوب که تسلیم اختیار کرده، مخدول و نالان استرحام می‌کرد، رحم نیاورد و آنچه‌ان او را کوفت که پولاد کوبند آهنگران. (.....)

/ (.....)

ت) حصودان تنگ‌نظر و عنودان بدگهر، وی را به می و معشوق و لحوولعب کشیدند. (.....) / (.....)

۱۱ اجزای جمله زیر را مطابق نمودار مشخص کنید.

وسعت تو را چگونه در سخن تنگ‌مایه بگجانم؟

جمله	← فعل	()
	← متمم	()
	← مفعول	()
	← نهاد	()

۱۲ نمونه‌ای از کاربرد شیوه بلاغی را در متن درس «خاک آزادگان» بیابید و آن را توضیح دهید.

۱۳ نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.

«صاد» هرگز جانوری جز از پهلو نکشید.

۱۴ دو عبارت کنایی از متن درس «از آموختن ننگ مدار» بیابید و بنویسید.

۱۵ چرا رستم از رهام برآشت؟

۱۶ در کدام بیت‌های شهر «گردآفرید»، «متمم» با دو حرف اضافه آمده است؟

۱۷ از متن درس، مصراعی را معادل معنایی قسمت مشخص شده بیابید.

«تو را سپیده‌دم در انتظار زاده شدن / و پیکری در اشتیاق شهادت نامیدم.»

۱۸ عبارت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید:

آسمان را دیده‌ام که در انتظار سپیده‌دم می‌لرزید. ستاره‌ها، یک‌یک، رنگ می‌باختند و چمنزارها غرق در شبنم بودند.

۱۹ ابیات زیر را به فارسی روان برگردانید.

الف

از سوی خانه پیامد خواجه‌اش بر دکان بنشست فارغ خواجه‌وش

ب

روزکی چندی سخن کوتاه کرد مرد بقال از ندامت آه کرد

پ

می‌نمود آن مرغ را هر گون شگفت تا که باشد کاندرا آید او به گفت

ت

هر دو گون آهو گیا خوردند و آب وین یکی سرگین شد و زان مشک ناب

ث

ریش برمی‌کند و می‌گفت: ای دریغ کآفتاب نعمتم شد زیر میغ

ج

دست کان لرزان بود از ارتعاش وانکه دستی تو بلرزانی ز جاش

چ

هر دو جنبش آفریده حق شناس لیک نتوان کرد این با آن قیاس

۲۰ هریک از مثل‌های زیر، آدمی را از چه کاری بر حذر می‌دارد؟

- گندم‌نمای جوفروش مباح.

- زهر به گمان خوردن از نادانی بود.

پاسخنامه تشریحی

- ۱ خوانمش: ش: مفعول (او را) / نامش: ش: مضاف‌الیه (نام او)
- ۲ الف) آسان نبودن (ب) خسته شدن
پ) مصمم شدن (ت) نبودن فرصت جبران
- ۳ بیت دوم
- ۴ نگه داشتن سر رشته وفا توسط عاشق (بی‌وفایی نکردن)
- ۵ املاي صحیح کلمات:
حُنین / جلیقه / غنای / قُرب
- ۶ بیبشۀ عشق ← عشق مانند بیبشۀ ای، زیبا و سرسبز است.
مشبه ادات مشبیه وجشبه
- جام عاقبت ← عاقبت (سلامتی) همچون جامی شکننده و حساس است.
مشبه ادات مشبیه وجشبه
- درخت دانش ← دانش همچون درختی سودمند و بارور است.
مشبه ادات مشبیه وجشبه
- صدف امانت ← امانت به سان صدفی محافظ و نگهدارنده است.
مشبه ادات مشبیه وجشبه
- نکته ۱: در اضافه تشبیهی فقط مشبه و مشبه‌به ذکر می‌شوند.
نکته ۲: ترکیب بال رحمت (اضافه استعاری) است.
- ۷ الف) تشخیص: خندان بودن گل
ب) تشبیه: او محذوف به صدف / او محذوف به تیر
- ۸ کید: حيله / جبار: مسلط / محنت: اندوه / وصلت: پیوستگی / جمال: زیبایی / بیم: ترس
- ۹ پسوند «ک» نشانه کوچک‌ساز واژه است.
- ۱۰ الف) خاشه ← خاصه / غرابت ← قرابت
ب) دوربیزی ← دوربیزی / ذنگاری ← زنگاری
پ) مقلوب ← مقلوب / اصترحام ← استرحام
ت) حصودان ← حصودان / لحو ← لهو
- ۱۱ من (نهاد) - وسعت تو را (مفعول) - در سخن تنگ‌مايه (متمم) - بگنجانم (فعل)
- ۱۲ بتازد به نیرنگ تو توسن من ← توسن من به نیرنگ تو بتازد (صورت مرتب‌شده مصراع).
- ۱۳ صاد: فاعل / هرگز: قید / جانوری: مفعول / پهلو: متمم
- ۱۴ داد از خویشتن دادن = حق چیزی را شایسته ادا کردن
از جای شدن = عصبانی و خشمگین شدن
- ۱۵ چون زمانی که رهام متوجه شد حریف نبرد با اشکیوس نیست، از میدان نبرد فرار کرد.
- ۱۶
- همیشه به جنگ اندرون نامدار
زنی بود بر سان گردی سوار
چو رعد خروشان یکی ویله کرد
به پیش سیاه اندر آمد چو گرد
چپ و راست، جنگ سواران گرفت
به سهراب بر، تیرباران گرفت
بجنیب و برداشت خود از سرش
چو آمد خروشان به تنگ اندرش
بدین‌سان به ابر اندر آورد گرد
که با دختری او به دشت نبرد
- ۱۷ روستایی که «صدرش با سینه‌اش / از شرافت خاک و کرامت انسان بودن دفاع کرد.
- ۱۸ تشخیص: منتظر بودن آسمان، رنگ باختن ستاره‌ها و غرق بودن چمنزارها
- ۱۹
- الف) صاحب طوطی از خانه به مغازه آمد و با خیال آسوده مانند بزرگان در مغازه نشست.
ب) طوطی چند روزی ساکت شد و سخن نگفت و مرد بقال از پشیمانی آه می‌کشید.
پ) مرد بقال برای طوطی کارهای شگفت‌انگیز انجام می‌داد (ادا و شکلک درمی‌آورد) تا شاید شروع به سخن گفتن کند.
ت) هر دو نوع آهو، آب و گیاه می‌خورند، اما تغذیه در یک نوع تبدیل به فضولات می‌شود (آهوی معمولی) و در دیگری (آهوی ختن) به مُشک خالص تبدیل می‌شود.
ث) مرد بقال با افسوس موهای صورتش را می‌کند و می‌گفت: افسوس که نعمت از دست رفت.
ج) دستی که به سبب بیماری و... می‌لرزد و با دستی که تو خود آن را بلرزانی تفاوت دارد.

چ هر دو نوع لرزیدن، آفریده خداوند هستند، اما نمی توان این دو را با هم مقایسه کرد. (تأکید بر مفهوم قیاس نابه جا)
۲۰ فریب کاری و دورویی / با منطق عمل کردن.